

ТРАВЕНЬ
2023

ВИПУСК № 5 (45)

ПАТРІОТ ДОНБАСУ

неполітичне інформаційне видання

**«ЦЕ НЕ ОБМІН,
РОСІЯНИ ПОВИННІ
ВІДДАТИ ЇХ БЕЗУМОВНО»:**

як Україна повертає маленьких співвітчизників

МЕДІАГРУПА «ПАТРІОТ ДОНБАСУ»

Газета «ПАТРІОТ ДОНБАСУ»

ПАТРІОТ ДОНБАСУ

Газета «ПАТРІОТ ДОНБАСУ»

donpatriot.news

ПАТРІОТ ДОНБАСУ

«ЦЕ НЕ ОБМІН, РОСІЯНИ ПОВИННІ ВІДДАТИ ЇХ БЕЗУМОВНО»: ЯК УКРАЇНА ПОВЕРТАЄ МАЛЕНЬКИХ СПІВВІТЧИЗНИКІВ

Депортація дітей з України на територію РФ або на тимчасово окуповані території є воєнним злочином, скоєння якого переслідується міжнародним кримінальним законодавством. Саме за скоєння цього злочину було видано ордер на арешт міжнародним кримінальним судом Володимира Путіна та уповноваженої з прав дитини Марії Львової-Белової.

Росіяни зазвичай кричать, що нібито ніяких злочинів не було і вони рятували дітей від війни, яку самі й розв'язали. Варто зауважити, що депортацією дітей окупанти займалися ще з 2014 року.

Досить лише згадати, як вони вивозили дітей зі Слов'янська на територію

РФ та в окупований Крим, залякуючи батьків, що ось прийдуть «бандерівці з правосеками» і тут всіх уб'ють. І тому їх «рятують». Тобто вже тоді росіяни коїли воєнний злочин, вводячи батьків в оману, нагнітаючи ситуацію і тим самим змушуючи родини погоджуватися. Насправді насильницька депортація дітей є одним із тяжких кримінальних злочинів.

В умовах повномасштабної війни росіяни діють більш зухвало та жорстоко. Вони вчиняють незліченну кількість воєнних злочинів, зокрема депортують дітей на територію Росії або на тимчасово окуповані території з подальшим усиновленням в російських сім'ях. Простежити долі дітей, викрадених із території України, дуже важко, однак правозахисники роблять усе можливе, аби повернути дітей в Україну.

Про це 24 Каналу розповіла правова аналітикиня Центру прав людини ZMINA Онисія Синюк. Вона повідомила про те, що може чекати на депортованих дітей в Росії.

Аналітикиня наголосила на тому, що тема депортації дітей є дуже чутливою, а також на декількох важливих аспектах у контексті повернення дітей.

По-перше, коли мовиться про дітей, не мається на увазі обмін, подібний до обміну військовополонених. Депортація дітей – це злочин, і росіяни повинні віддавати їх безумовно.

По-друге, важливо, як Україна отримує інформацію про депортованих дітей. Про них дізнаються, коли є публічна інформація в російських джерелах або постфактум, тобто коли дитину вже повернули на територію України. Досить рідко Центру прав людини трапляється інформація, якої ще немає в публічному просторі.

«Однак, якщо на таку інформацію хтось натрапляє, насамперед я закликаю звертатися до правоохоронних органів, до поліції, прокуратури, до Національного інформаційного бюро, щоб державні органи мали можливість розпочати операцію з повернення дитини», – наголосила Синюк.

Вона повідомила, що вже в процесі повернення розголос може перешкоджати, тому варто бути обачними, адже Росія може скористатися важеями, аби не допустити повернення дітей на українські території.

Як Україна виявляє депортацію

«Доля викрадених дітей залежить від кількох факторів, – повідомила експертка. – Важливо, чи ця дитина перебувала в інтернаті або спеціальному закладі, чи її вивозили батьки».

На окупованих територіях зараз відбувається примусова паспортизація, людям нав'язують російське громадянство. Тобто батьки можуть написати відмову від українського громадянства для своєї дитини.

Правозахисники можуть встановлювати особи дітей, коли їх на територію Росії віддають під опіку. Це не дає права змінювати інформацію про дитину, але про неї не можна дізнатися, поки інформація не потрапить у публічний простір. Росіяни, до прикладу, можуть давати інтерв'ю чи з'являтися в пресі як сім'ї, що всиновили дітей.

«В іншому випадку свідки чи родичі повідомляють, що дитину вивезли на територію Росії. Це найчастіший спосіб, за допомогою якого експерти здобувають інформацію», – повідомила Синюк.

Різниця опіки та всиновлення

Зауважимо, що всиновлення і передача під опіку – це два різні процеси. Вони мають різні наслідки для дитини.

«Коли віддають під опіку, дитина не стає частиною сім'ї, це не її батьки, це її прийомні батьки. Вона зберігає своє ім'я, свою окрему власність тощо. Коли ми говоримо про всиновлення, це повне входження дитини в сім'ю. Батьки, які всиновлюють дитину, стають по суті, на рівні прав та обов'язків, справжніми батьками цієї дитини», – розповіла аналітикиня.

До того ж у таких випадках існує таємниця всиновлення, коли не можна дізнатися інформації про цю дитину, тут постає питання можливості зміни імені, а також батьки можуть передати цій дитині своє прізвище.

Що відомо про депортацію Росією українських дітей

За останніми даними, ворог вивіз на свою територію понад 4000 україн-

ських дітей-сиріт. Окупанти вдають, що вивозять їх під приводом оздоровлення, але на території Росії їх усиновлюють у сім'ї.

Правозахисниця Онисія Синюк розповіла, що росіяни викраденням дітей намагаються переконати в тому, буцімто оберігають їх від бойових дій, які самі ж і провокують, а також нав'язують внутрішній аудиторії, що вони рятують не просто українських дітей, а «своїх».

Україні вдається повертати частину українських дітей з російського полону. Діти розповідають, що їх тримали у жахливих умовах та вони перебували під жорстким психологічним тиском.

Росіяни вважають, що міжнародні закони їх узагалі не стосуються та що вони якісь вибіркові люди. Свого часу так само думали й у Третьюму рейху. Закінчилося все Нюрнберзьким трибуналом, великими термінами ув'язнення та шибеницями. І варто нагадати, що виданий ордер на арешт Путіна та Львової-Белової діє довічно. Аж поки їх не впіймають або вони не по-мруть.

ЗНИКЛА ДИТИНА: НАЦПОЛІЦІЯ ЗАПУСТИЛА НОВИЙ МОБІЛЬНИЙ ДОДАТОК ДЛЯ ПОШУКУ

«Возз'єднати Україну» — новий мобільний додаток презентувала Нацполіція для допомоги пошуку зниклих дітей.

В Україні за час великої війни з 24 лютого 2022 року безвісти зниклими вважаються понад 20 тисяч людей.

До органів поліції надійшло понад 11 тисяч заяв та повідомлень про зникнення дітей. На жаль, нині зниклою безвісти залишається 381 дитина.

У Нацполіції також нагадали, що понад 2 млн дітей були змушені залишити територію України через повномасштабне вторгнення. Ще близько 3 млн дітей змінили місце проживання, що становить близько половини дитячого населення країни.

Заступник Голови Національної поліції України Олександр Фацевич нагадав, що за час війни росія депортувала близько 19,5 тисяч дітей. При цьому реальна кількість депортованих, за словами Фацевича, може сягати декількох сотень тисяч.

Саме тому актуальною є новинка, яку пан Фацевич презентував в агенції «Укрінформ». Це — мобільний застосунок «Reunite Ukraine». Застосунок розроблений у партнерстві з американською компанією «Find My Parent».

Він допомагатиме возз'єднанню українських родин, які через війну втратили зв'язок або були незаконно депортовані.

Мобільний додаток є складовою механізмом комплексної системи пошуку зниклих дітей, з урахуванням потреб нашої країни в умовах війни. Це універсальний інструмент пошуку дітей, з якими втрачено зв'язок.

«Возз'єднання членів сімей, які були внутрішньо переміщені, були змушені виїхати за межі України або незаконно депортовані до російської федерації, білорусі чи тимчасово окупованих територій України», — так пояснив цільову аудиторію нового мобільного додатку Олександр Фацевич.

У Нацполіції докладно пояснили, як працювати з додатком «Возз'єднати Україну»:

1. Треба завантажити безплатний додаток «Reunite Ukraine» в App Store або Google Play.

2. Далі необхідно створити профіль, додати інформацію та фотографії про себе та свою родину, зокрема тієї особи, яка розшукується. Щобільше інформації завантажуються, тим ефективнішим є пошук.

3. Технологія штучного інтелекту Reunite Ukraine порівняє ваші дані з даними членів вашої родини, коли вони також створюють профілі.

4. У разі збігу інформації між двома профілями працівники поліції здійснять їхню перевірку.

5. Особи, дані яких збігаються в додатку та перевірені поліцією, отримують сповіщення та дають згоду на обмін повідомленнями.

6. Тепер ви можете швидко возз'єднатися зі своїми близькими, де б ви не були.

«Якщо ми знайдемо таким чином хоча б одну дитину або возз'єднаємо хоча б одну сім'ю, це вже перемога. Маленька, але з кожним кроком ми зможемо повернути всіх дітей додому», — переконаний Фацевич.

До слова, портал «Діти війни» допомагає повертати маленьких українців додому. Платформа надає актуальну та зведену інформацію про дітей, які постраждали внаслідок війни російської федерації проти України.

..... Ольга СКОТНИКОВА, «Вечірній Київ»

ВСТУП ФІНЛЯНДІЇ ДО НАТО: ЧЕРГОВИЙ ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ПРОВАЛ ПУТІНА

Російський диктатор Путін, якого пропаганда завжди представляла як великого стратега сучасності, отримав чутливого ляпаса на міжнародній арені та на теренах безпеки Росії.

Фінляндія 4 квітня 2023 року вступила до НАТО та стала 31-м членом Альянсу. Вступ цієї країни до Альянсу стався через російську агресію проти України. Фінляндія відмовилася від статусу нейтральної країни і стала членом організації, проти якої РФ нібито веде війну.

Якщо згадати гучні заяви російської влади, які лунали до початку війни в Україні, про те, що НАТО має ушиватися з країн Балтії, Східної Європи, то тепер ці абсолютно безглузді ультиматуми здаються просто смішними. Альянс чомусь не злякався і навіть ще більше розширився, наблизившись до кордонів РФ.

Крім того, довжина кордонів Росії з країнами НАТО збільшилась на понад 1,3 тис. кілометрів. Ось така «ефективна многоходовочка» була проведена Путіним.

Російська пропаганда ще до початку війни з Україною весь час волала, що не допустить розширення НАТО. У результаті все вони допустили і, крім якогось бурмотіння на кшталт «ми будемо вживати заходів» та іншої пусто-порожньої маячні, реальної відповіді у РФ немає.

Увесь час після Другої світової війни Фінляндія змушена була оглядатися на СРСР, який, по суті, контролював зовнішню політику цієї країни. Однією з умов, виконання якої СРСР постійно вимагав у Фінляндії, була умова збереження нейтралітету. Навіть було вигадано термін «фінляндизація», який самим фінам не подобався. Після розпаду СРСР фіни не форсували вступ до Альянсу. Але після нападу на Україну у Фінляндії зрозуміли, що єдиним варіантом захисту власної території від агресії є лише вступ до НАТО. Хоча, звичайно, фіни мали досить щільні стосунки з Альянсом, а їхні збройні сили за своїми стандартами, озброєнням були максимально наблизені до стандартів НАТО. Росія своїми агресивними діями проти України змогла знищити всі ті дипломатичні успіхи, які були в СРСР у відносинах із Фінляндією.

Тепер Альянс отримав досить потужного члена з гарною навченою армією. Чисельність армії Фінляндії становить 15000 кадрових військовиків, з яких 8900 — професійні солдати (офіцери), а разом із резервістами досягає 34700 (27300 у сухопутних військах, 3000 у військово-морських силах, 4400 у військово-повітряних силах). Тобто в разі потреби фінська армія може збільшитися до майже 350 тис. військових.

З питань озброєння фінська армія покладалася переважно на себе, тому держава має досить розвинений власний ВПК. Найбільш відомою його продукцією є колісні бронетранспортери. Також на місцевих верфях повністю збудований флот Фінляндії. Окрім власних зразків, на озброєнні Збройних сил країни перебуває значна кількість техніки країн НАТО.

А що отримала Росія?

Крім геополітичного програшу та збільшення довжини кордону з потенційним противником, Путін ще отримав наближення меж Альянсу до так званої другої столиці РФ Санкт-Петербургу. Тепер це приблизно 200 км. Крім того, виникають суттєві проблеми у Балтійського флоту РФ. Бази флоту РФ у Балтійському морі вже опинилися в оточенні. Якщо до вступу Фінляндії в НАТО північний фланг морського угруповання РФ був, так би мовити, вільним, через нейтралітет фінів, то тепер усе це завершилося і явно не на користь РФ.

А ось не напад би Путін на Україну, ймовірно, що Фінляндія так і залишилася б нейтральною. Скоро до НАТО вступить і Швеція, після того як будуть погоджені деякі моменти з Туреччиною. І це буде ще однією «перемогою» великого «стратега» та за сумісництвом російського диктатора — Путіна.

клад бабусяю та дідусем, або в родині тітки та дядька. Саме тому ми знову намагаємось переконати родини виїхати туди, де діти будуть у більшій безпеці», — пояснила керівниця служби у справах дітей Олена Соколова у коментарі Суспільному.

Евакуація дітей: куди звертатися?

Щоб евакуювати дітей із зони бойових дій, варто скористатися такими контактами:

На Донеччині:
(098) 890-33-18;
(066) 285-62-90.

Або звернутись на гарячі лінії сільських, селищних рад і військових адміністрацій.

На Херсонщині:
0 800 330 951;
(091) 481-78-45;

або ж у Viber, Telegram, Signal, WhatsApp на номер: **(093) 011-95-96.**

Заявку на евакуацію також можна залишити через Telegram-бот волонтерської організації Helping to Leave.

Або звернутися до волонтерської організації Help People за телефоном: **(093) 696-97-88.**

У Харківській області:

з питань евакуації приймає звернення гаряча лінія волонтерської організації Helping to Leave:
(093) 177-64-58.

У Запорізькій області:

на гарячу лінію Запорізької ОВА за телефоном: **0 800 503 508;**
або на гарячу лінію Мінреінтеграції: **15-48;**
або написати у месенджери на номер: **(096) 078-84-33.**

РОДИЧІ ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ОТРИМАЮТЬ ВИПЛАТИ

Україна вже більше як рік перебуває у стані повномасштабної війни проти російських окупантів, і за цей час чимало українських захисників зникли безвісти. Родичі цих бійців можуть розраховувати на отримання соціальних гарантій від держави.

Як пояснив омбудсмен Дмитро Лубінець, будь-які виплати від держави можливі, лише якщо факт зникнення або полону було підтверджено.

Вказані виплати можуть отримати:

✓ дружина/чоловік зниклого військовослужбовця або повнолітні діти, якщо чоловіка немає;

✓ опікун неповнолітніх дітей з інвалідністю;

✓ особи, які перебували на утриманні військовослужбовця;

✓ батьки, якщо військовослужбовець не був одружений і не має дітей.

Щоб одержати виплати, необхідно подати відповідну заяву на ім'я командира військової частини. До заяви також варто додати такі документи:

✓ копії сторінок паспорта повнолітніх членів сім'ї з даними про прізвище, ім'я та по батькові, реєстрацію місця проживання/знаходження;

✓ довідку про реєстрацію місця проживання членів сім'ї, якщо у паспорті така інформація відсутня;

✓ копію свідоцтва про шлюб, за наявності;

✓ копії свідоцтв про народження дітей, за наявності;

✓ копію довідки про ідентифікаційний код.

Варто зазначити, що у виплатах можуть відмовити. Це відбувається, якщо військовослужбовець добровільно здався в полон, самовільно залишив військово частину чи дезертував.

ПРИМУСОВА ЕВАКУАЦІЯ ДІТЕЙ ІЗ СЛОВ'ЯНСЬКА: ДОРОСЛИХ МОЖУТЬ ПОЗБАВИТИ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ

Дорослих, які не хочуть їхати із Слов'янська, що на Донеччині, позбавлять батьківських прав, а дітей евакуюють із небезпечного міста примусово.

Таке рішення ухвалили члени міської комісії з питань захисту прав дитини.

Чому дітей примусово евакуюють із Слов'янська

Більшість родин із дітьми та дитячі будинки сімейного типу вже виїхали із Слов'янська. Але досі в місті залишається 23 родини, у них виховують 34 неповнолітніх. До них постійно приходять волонтери, щоб умовити евакуюватися із зони небезпеки та розповісти про можливості для виїзду.

Фронт наближається до міста, тож тут стає небезпечніше. Наприклад, 27 березня під час обстрілу поранили підлітка. Саме тому дітей планують евакуювати примусово.

«Ми діємо виключно згідно із повноваженнями. Але не хочемо вдаватися до таких заходів, адже більшість дітей живуть із рідними, напри-

ЯКІ ВИПЛАТИ МАТИМУТЬ УДОВИ ВІЙСЬКОВИХ ПЕНСІОНЕРІВ: РОЗ'ЯСНЕННЯ ЮРИСТІВ

У разі смерті військового пенсіонера його вдова може розраховувати на отримання частки від його пенсії, хоча деяким пенсіонерам припиняють виплати на картку «ПриватБанку».

Про це пише «Соціальна інформаційна» платформа.

Зазначається, що Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби...» передбачено призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника в розмірі від 30 до 70 відсотків від грошового забезпечення, залежно від обставин загибелі чи смерті військового.

Наголошується, що за нормами вказаного закону мінімальний розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника не може бути меншим ніж два розміри прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Станом на сьогодні цей розмір дорівнює 2 093 грн. Тобто разом, щонайменше, ця сума становить 4 186 грн.

КИМ БУВ «ДА ВІНЧІ», ЛЕГЕНДАРНИЙ МОЛОДИЙ КОМАНДИР, ЯКИЙ ЗАГИНУВ ПІД БАХМУТОМ?

Молодий, яскравий українець, якому належало прожити довге життя. Той, кого багато хто сприймав як «безсмертного», бо без його відданості та патріотизму важко було уявити майбутнє країни. Той, заради кого тисячі людей, як знайомих, так і незнайомих, зібралися в центрі Києва, щоб провести його в останню путь.

Цим хлопцем став 27-річний Дмитро Коцюбайло, відомий за позивним «Да Вінчі». Він був одним із наймолодших командирів в українській історії, легендарним солдатом, Героєм України, який загинув від рук росіян під Бахмутом, Донецька область, 7 березня.

«Путінська орда забирає наших найкрасивіших синів і дочок», – сказав священник під час панахиди в Михайлівському Золотоверхому монастирі 10 березня, коли сотні людей зібралися довкола тіла Коцюбайла та його сім'ї.

«Дмитро власним прикладом показав, як треба любити і захищати свою країну», – продовжив священник.

Коцюбайло був командиром першого механізованого батальйону «Вовки Да Вінчі».

«Він загинув зі зброєю в руках... йдучи в бій першим», – написав його батальйон на своєму офіційному Telegram-каналі. «Він жив і загинув як герой», – йдеться у дописі.

Коцюбайло народився в Івано-Франківській області на Заході України. Він був активним учасником Євромайдану, також відомого як Революція Гідності у 2013–2014 роках, коли українці вийшли на вулиці, щоб повалити тодішнього проросійського президента Віктора Януковича. Невдовзі після того як Росія вторглася на Донбас і анексувала Кримський півострів, Коцюбайло взявся за зброю. Того ж року він був поранений російським танковим снарядом у бою в Донецькій області, але повернувся на фронт, одужавши лише через три місяці.

«Східна Україна справді була його домом», – сказала Меланія Подоляк, українська активістка та координаторка проектів Фонду Сергія Притули, яка знала Коцюбайла. За її словами, за дев'ять років війни, яку веде Росія, Коцюбайло майже не залишав лінію фронту.

Молодий солдат був у складі першої штурмової роти 5-го батальйону Добровольчого українського корпусу (ДУК), військового крила «Правого сектора» – українського націоналістичного руху. Протягом багатьох років ДУК був автономним добровольчим формуванням, незалежним від української армії, і брав участь в одних із найжорсткіших боїв на Сході України.

У 2016 році Коцюбайло, якому тоді був лише 21 рік, став командиром Першої штурмової роти, яка відтоді діє під назвою «Вовки Да Вінчі».

«Тоді він був на рік молодший за мене, але мав авторитет і завжди сам ішов у бій», – розповів 28-річний солдат Павло, який через своє походження має псевдонім «Білорус».

Він попросив приховати своє повне ім'я, побоюючись за безпеку своєї сім'ї, яка все ще перебуває в Білорусі, де панує диктаторський режим. Після імміграції в Україну в 2017 році Павло провів два місяці, воюючи з «Вовками Да Вінчі» на Донбасі, перш ніж приєднатися до полку «Азов».

Павло каже, що Коцюбайло «ніколи не відправляв своїх солдатів у бій одних, відсиджуючись», відправляючи на передову лише тих, хто був підготовлений.

«Що мене здивувало, так це те, що кожна позиція «Да Вінчі» була повністю обладнана для ведення повноцінного бою – там була вся зброя, яку тільки можна собі уявити, – каже Павло, порівнюючи умови з деякими офіційними підрозділами української армії, які на той час були недостатньо

забезпечені. – Кожному, хто приходив до «Да Вінчі», видавали все необхідне для комфортної роботи – від бронезилетів і касок до засобів особистої гігієни... «Да Вінчі» завжди казав, що треба готуватися до найгіршого».

У грудні 2021 року президент Володимир Зеленський нагородив Коцюбайла найвищою нагородою країни – орденом «Золота Зірка», а також присвоїв йому звання Героя України. Коцюбайло став наймолодшим командиром, який отримав це звання, а також першим в історії України бійцем-добровольцем, нагородженим ще за життя.

«Він ніколи не був гордовитим, незважаючи на те, що був видатним командиром у такому молодому віці. Він віддав себе війні, захисту України», – підкреслив Подоляк.

У 2022 році більшість батальйонів ДУК, разом із підрозділом Коцюбайла, були повністю інтегровані до складу Збройних сил України. «Вовки Да Вінчі» розрослися до батальйону, залучивши сотні добровольців.

Батальйон спеціалізується на артилерійських та наступальних операціях, згідно з інтерв'ю Українського телебачення Торонто з Аліною Михайловою, парамедиком «Вовків Да Вінчі» та депутатом Київської міської ради, яка також була побратимом Коцюбайла.

Під командуванням Коцюбайла «Вовки да Вінчі» брали участь у переможному контрнаступі українських військ у Харківській області у вересні, звільняючи Балаклію та Куп'янськ, серед інших міст.

«Для нього ніколи не було нічого важливішого за особовий склад... це була його родина. Виконання бойових завдань не було для нього настільки пріоритетним, як порятунок людського життя, життя його підлеглих», – сказав Подоляк.

Через п'ять місяців після початку війни український Forbes включив Коцюбайла до списку «30 молодих людей до 30 років: Обличчя майбутнього», разом із багатьма іншими відомими молодими сол-

датами та парамедиками, серед яких була і Михайлова.

Після панахиди в Михайлівському монастирі, на якій були присутні Зеленський і прем'єр-міністр Фінляндії Санна Марінн, відбулася хода до київського Майдану Незалежності. Тисячі людей пройшли через перекриті дороги, скандуючи «Слава Україні!» і «Слава Да Вінчі».

Зеленський вручив матері Коцюбайла Хрест бойової заслуги, яким помертньо був нагороджений її син, повідомляє Telegram-канал президента.

Попрощатися з Коцюбайлом у відкритій труні мали змогу всі охочі, після того як з ним попрощалися перші особи держави, зокрема Головнокомандувач Збройних Сил України Валерій Залужний, начальник Головного управління військової розвідки Кирило Буданов та міністр оборони Олексій Резніков.

«На кожному етапі свого життя він проявляв себе як герой», – наголосив Буданов.

ПОЛЬСЬКИЙ САМОХІДНИЙ МІНОМЕТ RAK, ЯКИЙ ПОСТУПИТЬ НА ОЗБРОЄННЯ ЗСУ: ЩО ПРО НЬОГО ВІДОМО

Під час офіційного візиту Володимира Зеленського до Польщі було підписано Лист про наміри співпраці з питань постачання оборонної техніки. Зокрема, йшлося про придбання БТР Rosomak, самохідних мінометів Rak та ракет до переносних зенітно-ракетних комплексів Piorun.

Найбільшу дискусію серед фахівців та у суспільстві викликали саме самохідні міномети Rak, перш за все через інформацію

про кількість цієї зброї, яка має передатися від Польщі до України. Деякі джерела повідомляли, що йдеться лише про три одиниці цієї зброї. І така кількість, звичайно, викликала здивування та обурення, враховуючи інтенсивність бойових дій на фронті.

Але потім стало зрозуміло, що мова йде про три ротні модулі. А кожен комплекс – це 18 машин. При цьому не всі машини у мінометному ротному модулі безпосередньо міномети. До комплексу входять 8 самохідних мінометів, 4 командирських машини, 3 транспортні машини, 2 розвідувальні та одна машина для ремонту. Тобто на вісім бойових машин у ротному модулі

додається ще 10 допоміжних, які виконують важливі функції під час ведення бойових дій.

Що це за зброя

Перші мінометні комплекси з'явилися в армії Польщі у 2016 році. Тобто це досить сучасна зброя, що за своїми якостями суттєво переважає самохідні міномети часів СРСР «Нона», які були на озброєнні переважно десантних підрозділів. У комплексах Rak не просто більша скорострільність, влучність та швидкість розгортання на позиціях, а й сучасна система керування вогнем.

120-мм міномет M120K Rak здатний запускати міни аж до 12 км. У тих мінометах, які зараз є, максимальна дальність польоту міни у 8 км. Тобто за дальністю йде перевага у 50%. Усе через те, що, окрім стандартних мін для Rak, на підприємстві Dezamet SA розробили ще міну збільшеної дальності. Крім того, є високоточна міна APR 120 від компанії Mesko, яка має напівлазерне наведення.

У комплекті однієї бойової машини — 46 мін, які можуть бути запущені ще й у режимі MRSI (multiple rounds simultaneous impact): одночасний удар кількома пострілами. Це подібно до серії снарядів у САУ PzH 2000 і дає можливість запустити до 5 мін з різною траєкторією з одночасним влучанням по цілі. Автоматизована система подачі мін забезпечує високу скорострільність — від 6 до 8 пострілів за хвилину.

Усе це інтегровано в одну інформаційну систему Тораз, яка відповідає за створення єдиного ударно-розвідувального контуру, коли інформація з усіх засобів розвідки у режимі онлайн розподіляється між машинами, кожна з яких отримує власне вогневе завдання. І завдяки мінімізації часу від виявлення цілі до її знищення, за рахунок того, що Rak відкриває вогонь через 30 секунд від моменту зупинки та полишає її через 15 секунд після останнього пострілу, забезпечується висока ефективність системи.

Останній показник, швидкість залишення вогневої позиції, дуже важливий через зниження спроможності противника ведення ефективної контрбатарейної боротьби.

Варто додати, що в умовах протидій штурмам ворожої піхоти самохідні міномети мають величезне значення. Тим більше, що калібр у 120 мм — це дуже потужний інструмент на війні, а зважаючи на високу точність цих систем, ефективність цієї зброї суттєво переважає російське аналогічне озброєння.

ЗВІЛЬНЕННЯ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ — ЯКІ Є ПІДСТАВИ У ВОЄННИЙ ЧАС

За законодавством, військові служать до введення в дію наказу про демобілізацію (стаття 23 Закону), завершення воєнного стану або до підстави для звільнення зі служби (стаття 26).

Під час воєнного стану є такі підстави, які дозволяють військовослужбовцю звільнитися зі служби:

1. За віком — досягнення граничного віку перебування на військовій службі.
2. За станом здоров'я — має бути постановою військово-лікарської комісії про непридатність до військової служби з виключенням з військового обліку.
3. Якщо людину засуджено і набрав законної сили обвинувальний вирок суду про покарання у вигляді арешту, обмеження волі чи позбавлення військового звання.
4. У зв'язку з вихованням дитини з інвалідністю віком до 18 років.
5. У зв'язку з вихованням дитини, хворої на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, дитини, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я в порядку та за формою, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, але якій не встановлено інвалідність.
6. У зв'язку з необхідністю здійснення постійного догляду за хворою дружиною (чоловіком), дитиною, а також батьками — своїми чи дружини (чоловіка), що підтверджується відповідним медичним висновком медико-соціальної експертної комісії або лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я.
7. У зв'язку з наявністю дружини (чоловіка) з-поміж осіб з інвалідністю та/або одного зі своїх батьків чи батьків дружини (чоловіка) з-поміж осіб з інвалідністю I чи II групи.
8. У зв'язку з необхідністю здійснення опіки над особою з інвалідністю, визнаною судом недієздатною.

9. У зв'язку з необхідністю здійснення постійного догляду за особою з інвалідністю I групи.

10. У зв'язку з необхідністю здійснення постійного догляду за особою з інвалідністю II групи або за особою, яка за висновком медико-соціальної експертної комісії або лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я потребує постійного догляду, у разі відсутності інших осіб, які можуть здійснювати такий догляд.

11. Військовослужбовці-жінки — у зв'язку з вагітністю.

12. Військовослужбовці-жінки, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а також якщо дитина потребує домашнього догляду тривалістю, визначеною в медичному висновку, але не більш як до досягнення нею шестирічного віку.

13. Один із подружжя, обоє з яких проходять військову службу і мають дитину (дітей) віком до 18 років.

14. Військовослужбовці, які самостійно виховують дитину (дітей) віком до 18 років.

15. Перебування на утриманні військовослужбовця трьох і більше дітей віком до 18 років.

Рапорт на звільнення з військової служби

У разі звільнення військовослужбовець повинен надати рапорт по команді, в якому зазначається підстава звільнення та документи, які її підтверджують.

У рапортах зазначаються:

- підстави звільнення з військової служби;
- думка військовослужбовця щодо бажання/небажання проходити службу у військовому резерві Збройних Сил України за відповідною військово-обліковою спеціальністю;
- погодження на виключення зі списків особового складу військової частини до моменту проведення усіх необхідних розрахунків (необов'язково, за бажанням);
- районний (міський) територіальний центр комплектування та соціальної підтримки, до якого повинна бути надіслана особова справа військово-службовця.

Подання рапорту «по команді» означає направлення його в порядку підпорядкування прямому командирі, який після розгляду та задоволення передає далі своєму безпосередньому командирі з відміткою про власне клопотання з відповідного питання. І так далі до командира військової частини або іншої посадової особи, що наділена правом розв'язувати питання по суті.

Лише у разі неприйняття, нерозгляду чи незадоволення рапорту він подається непрямо, старшому командирі із поясненням причин такої подачі. І так до посадової особи, яка наділена правом звільнення підлеглого військовослужбовця зі служби чи скасування рішень попередніх командирів.

Рапорт має дійти до останньої ланки з клопотаннями прямих командирів (начальників) або з обґрунтуванням їх відсутності. Для зручності в рапорті можна одразу зазначити всіх командирів: від прямого до командира військової частини, але фактично подавати по команді і проставляти відповідні помітки подання, отримання та клопотання надалі нижчим командиром вищому.

Звільнення з військової служби через сімейні обставини або інші поважні причини здійснюється за наявності оригіналів документів, що підтверджують таку підставу звільнення.

Що потрібно знати

Зауважте, підстави для звільнення з військової служби та підстави для відстрочки від мобілізації, викладені в статті 23 Закону про мобілізаційну підготовку і мобілізацію, відрізняються, тому наявність підстав для відстрочки не означає, що громадянин має право звільнитися з військової служби.

Важливо! Якщо особа, яка має право на відстрочку, не скористалася своїм правом в ТЦК, пройшла військово-лікарську комісію та отримала мобілізаційне розпорядження, вона втрачає право на відстрочку.

Правила щодо звільнення військовослужбовців, які беруть безпосередню участь у веденні воєнних (бойових) дій, лише після завершення виконання завдань в інтересах оборони та не пізніше трьох місяців з дня подання рапорту на звільнення з військової служби, поширюються на контрактників за ч. 5 ст. 26, а на мобілізованих за ч. 4 ст. 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

Раніше ми розповідали, хто має право служити за місцем проживання.

Нагадаємо, ми повідомляли, що в Україні є певні категорії громадян, які мають право на відстрочку від мобілізації, серед них чоловіки, що самостійно виховують неповнолітню дитину.

РОБОТОДАВЦЯМ В УКРАЇНІ ВИПЛАТЯТЬ ВІД 10 ДО 18 ТИСЯЧ ГРИВЕНЬ: КОМУ НАЛЕЖИТЬ КОМПЕНСАЦІЯ

В Україні передбачені виплати компенсацій роботодавцям, які братимуть на роботу осіб з інвалідністю. Йдеться про суми від 10 до 16 тисяч гривень. Про це повідомили у Міністерстві економіки.

Так, роботодавців заохочуватимуть працевлаштовувати до себе людей з

інвалідністю та осіб, які отримали фізичні вади внаслідок бойових дій. Раніше за працевлаштування вони отримували компенсацію 5-8 тисяч гривень, але зараз уряд підвищив суму винагород. Отримувати виплати за працевлаштованих роботодавці зможуть протягом року.

І раніше держава платила роботодавцям за створення доступних робочих місць (розширення дверей, встановлення пандусів тощо) та обладнання робочих місць для людей з інвалідністю.

Тепер Мінекономіки виділило грантові програми для ветеранів та їхніх сімей. Українці, які брали участь у бойових діях, а також особи з інвалідністю зможуть отримати гранти на суму 250 000 гривень, 500 000 гривень та 1 мільйон гривень на відкриття власної справи.

Окрім того, держава компенсує роботодавцям єдиний соціальний внесок за працевлаштування осіб

з інвалідністю.

Відомо також про зміни у виплатах державної компенсації роботодавцям, які наймають на роботу внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Як відомо, за кожного працевлаштованого ВПО можна отримати 6700 грн.

При цьому роботодавці зобов'язані надавати роботу ВПО на період, який має бути вдвічі довшим за строк гарантованих компенсаційних виплат. У разі порушення цієї вимоги гроші, виплачені роботодавцю, потрібно буде повернути державі.

Компенсації за працевлаштування переселенців

Для отримання компенсації у 6,7 тис. грн у 2023 році за працевлаштування ВПО передбачені такі умови:

- роботодавець перебуває на обліку як платник єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- розмір заробітної плати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством;
- подання в установленому законодавством порядку податкової звітності за IV квартал 2021 року або річної звітності за 2021 рік.

..... • Лобанова Єлизавета

В УКРАЇНІ ЗАБОРОНИЛИ САЛЮТИ ТА ФЕЄРВЕРКИ

Верховна Рада ухвалила в цілому законопроект № 7438 про посилення контролю за використанням та обігом піротехнічних виробів.

За рішення проголосували 290 парламентарів, повідомив нардеп Ярослав Железняк.

Автори документа пояснили доцільність заборони негативними наслідками війни, оскільки вибухи шкодять психологічному стану людей.

«Актуальними будуть контроль та обмеження використання піротехнічних виробів і після закінчення війни, оскільки у переважній більшості людей протягом тривалого часу буде зберігатися посттравматичний стресовий розлад, що виник у результаті переживання обстрілів під час воєнних дій», – додали автори законопроекту.

Також у пояснювальній записці йдеться про шкоду піротехніки для тварин, які теж зазнають стресу, тікають, губляться та гинуть.

Документ пропонує заборону будь-яких салютів та петард, а також їх використання під час заходів. Виняток – сценічна піротехніка класу T1, T2 і F1, що має низький рівень шуму, і піротехніка, яку використовують ЗСУ, поліція та рятувальники.

Крім того, у законопроекті встановлено вікове обмеження щодо купівлі піротехніки – її не продаватимуть дітям до 16 років.

МОБІЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ У 2023: КОГО МОБІЛІЗУЮТЬ І ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ

Україна продовжує війну проти російських терористів, відповідно в країні триває загальна мобілізація, оголошена указом президента Володимира Зеленського з 24 лютого 2022 року. Мобілізацію, як і воєнний стан, уже кілька разів продовжували – згідно з законодавством України, яке передбачає максимальний термін мобілізації в 90 днів. У 2023 році мобілізація триватиме, але навряд чи вона матиме такий масовий характер, як минулого року. «Слово і Діло» розповідає, що треба знати про мобілізацію в Україні у квітні 2023 року.

Інтенсивність мобілізації

Командування ЗСУ неодноразово заявляло, що поточні темпи загальної мобілізації дозволяють армії відновлювати втрати, нарощувати оператив-

ний резерв та навіть створювати нові підрозділи для майбутнього українського контрнаступу. Зокрема, цю точку зору неодноразово озвучував Головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний – за словами генерала, йому потрібні не сотні тисяч солдатів, а більше техніки та боєприпасів для армії.

У Міністерстві оборони ще на початку січня 2023 року також говорили, що у масовій мобілізації немає потреби – щоправда, із застереженням, що ситуація може змінитися.

27 березня голова парламентської фракції партії «Слуга народу» Давид Арахамія заявив, що Україні нібито знадобиться створити вісім нових бригад, оскільки Білорусь отримала ядерну зброю; відповідно країну чекає посилення мобілізації. Проте вже 28 березня в профільному комітеті Верховної Ради слова Арахамії спростували – зазначивши, що зараз посилення мобілізації не планується, а визначити в майбутньому необхідність цієї дії буде Генеральний штаб ЗСУ.

Експерт Міжнародного інституту демократій **Євген Дикий** вважає, що найближчим часом інтенсивність мобілізації точно зростати не буде.

«Попередня хвиля мобілізації реально дала дуже багато людей. Зараз всіх їх потрібно забезпечити та нормально навчити. А ось далі все буде залежати від двох факторів. Фактор військовий: як піде наш давно очікуваний, умовний весняно-літній контрнаступ, тобто за його результатами – якщо все піде за оптимістичним сценарієм, то вже великих хвиль мобілізації не буде», – припустив він.

При цьому, додав Дикий, якщо на фронті щось піде не так, не виключається, що в підсумку влітку потрібна буде ще одна хвиля мобілізації.

Також він нагадав про ще один фактор посилення мобілізації. Верховна Рада зараз вивчає законопроект, що дозволяє бійцям ЗСУ демобілізуватися через півтора року, якщо солдат воював проти російських окупантів. Якщо цей документ буде прийнято – то всі, хто воював із самого початку російського вторгнення, до кінця літа та початку осені 2023 року отримають можливість демобілізуватися.

«Якщо цей законопроект буде прийнято, то восени 2023 року нас чекає масова демобілізація та однозначно її потрібно буде превентивно компенсувати мобілізацією. І це буде, в такому випадку, дуже велика хвиля мобілізації, оскільки навесні минулого року пішло воювати дуже багато людей. І переважно у всіх із них восени, згідно з цим законопроектом, закінчиться термін служби. Багато хто захоче демобілізуватися. Щоправда, інше питання: які перспективи схвалення у цього законопроекту? Військове керівництво країни, як я розумію, буде категорично проти цього законопроекту і переконаватиме нардепів, щоб ті за нього не голосували. Оскільки військове керівництво країни зараз є авторитетом, я сумніваюся, що Рада проголосує за цей законопроект. Але якщо все ж проголосує – це автоматом підвищує ймовірність нової великої хвилі мобілізації», – пояснив Дикий.

Кого можуть мобілізувати, а кого ні

Нагадуємо, що з 24 лютого 2022 року призову в Україні підлягають такі категорії чоловіків від 18 до 60 років:

- резервісти сил ЗСУ та військовозобов'язані громадяни, які мають досвід військової служби;
- призовники ЗСУ, які пройшли військову службу;
- військовозобов'язані чоловіки від 18 до 60 років без досвіду військової служби;
- особи, які були зняті з військового обліку, а потім відновлені на ньому згідно з рішенням лікарської військової комісії або по закінченню відстрочки;
- добровольці незалежно від віку і стану здоров'я;
- особи, обмежено придатні до служби у воєнний час.

Відразу варто відзначити, що осіб, які раніше не мали бойового досвіду, зобов'язані відправити на проходження військового навчання тривалістю не менше 30 днів. Згідно із законом відправляти на «нуль» – на передову – ненавчених солдатів суворо заборонено. При цьому в ЗСУ розповідали, що місяць – це мінімальний термін; найчастіше нових солдатів готують у термін від 1,5 до 2,5 місяця.

Водночас зберігаються категорії громадян, які не підлягають призову до армії:

- громадяни, у яких є наявність броні, виданої підприємством або організацією;
- громадяни, які визнані медкомісією непридатними за станом здоров'я;
- громадяни, які мають під опікою осіб, що потребують постійного догляду (це батьки-одиначки та матері-одиначки з дітьми до 18 років, опікуни та усиновителі неповнолітніх дітей, батьки, які виховують дітей з інвалідністю і т. д.);
- студенти, аспіранти, докторанти, які навчаються у ВНЗ за денною фор-

мою навчання, а також науковці та педагоги, які працюють за основним місцем роботи;

- народні депутати України;
- громадяни, які втратили рідних та близьких під час АТО/ООС, а також під час бойових дій після 24 лютого 2022 року.

При цьому всі зазначені категорії громадян, які не підлягають мобілізації, можуть вступити до лав ЗСУ – у якості добровольців.

Зміни в мобілізаційному процесі

Хоча в командуванні ЗСУ вважають, що з мобілізацією все гаразд, представник президента України у Верховній Раді Федір Веніславський заявив, що проблеми з мобілізацією є.

«Повинні бути відвертими: дійсно є певні проблеми з мобілізацією, тому що в результаті є дуже багато внутрішньо переміщених осіб, серед яких багато чоловіків призовного віку, які можуть бути мобілізовані. Але оскільки вони знаходяться не за місцем реєстрації та не всі стали на військовий облік за місцем фактичного проживання, є проблеми із призовом», – сказав постпред президента в Раді.

Серед анонсованих змін до мобілізаційного процесу – правки до закону про мобілізацію, які спрямовані на ліквідацію проблем та інцидентів, з якими Україна зіткнулася під час мобілізаційної кампанії.

Однак разом із тим той же Веніславський анонсував створення так званого «реєстру ухилантів» – реєстру, куди будуть вноситися військовозобов'язані, які отримали виклик до територіальних центрів комплектування ЗСУ (простіше кажучи, у військкомати), проте проігнорували його. Передбачається, що ТЦК матиме право в подібному випадку оприлюднити всі особисті дані таких «ухилантів» – і видалить їх тільки після того, як військовозобов'язаний прийде в ТЦК.

Ще одна «ініціатива», про яку повідомив Веніславський, розсилка повісток через месенджери, реалізуватися, ймовірно, не буде. Найімовірніше глава Мінцифри Михайло Федоров уже повідомив, що реалізувати такий проект можна, але до кінця 2023 року неможливо зробити це як мінімум технічно – не кажучи вже про те, що подібне різко суперечить як Конституції, так і законодавству України. Те саме сказали і з приводу чуток про те, що розсилатимуть повістки через «Дію».

Євген Дикий каже, що судити про те, чи будуть зміни в мобілізаційному процесі, складно – цю інформацію точно знають у Міністерстві оборони та Генеральному штабі ЗСУ. Щось спрогнозувати в цьому питанні практично неможливо.

«Дуже сподіваюся, що будуть. Але в будь-якому випадку це саме, що надії, а не точна інформація», – зазначив він.

До речі, в росії тим часом через дефіцит особового складу на фронті почали розсилку повісток призовникам через російський портал «Госуслуги». Така повістка автоматично прирівнюється до врученої, якщо не з'явиться за цією повісткою, можливе покарання, а видалити свій особистий кабінет у цьому сервісі для росіян тепер неможливо. Щобільше, держдума росії планує 11 квітня розглянути законопроект, яким електронні повістки від військкомату будуть остаточно узаконені.

..... Антон Корж, спеціально для «Слово і Діло»

ВИПУСКНИКИ ЗМОЖУТЬ СКЛАСТИ МУЛЬТИТЕСТ У 28 КРАЇНАХ: СПИСОК

Чи можна обрати зручне місто для складання тестування

Українці цього року можуть скласти мультипредметний тест, необхідний для вступу до вузів та за кордоном. Наразі досягнуто домовленості з цього питання з 28 країнами.

Про це повідомили в Українському центрі оцінювання якості освіти.

Так, скласти НМТ можна буде у таких країнах:

1. Австрія – Відень;	15. Молдова - Кишинів;
2. Азербайджан – Баку;	16. Нідерланди – Роттердам;
3. Бельгія – Брюссель;	17. Німеччина – Берлін, Гамбург, Кельн, Лейпциг, Мюнхен;
4. Болгарія - Варна, Софія;	18. Польща – Бидгощ, Варшава, Вроцлав, Краків, Люблін;
5. Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії – Аберіствіт, Единбург, Лондон;	19. Португалія – Лісабон;
6. Грузія – Тбілісі;	20. Румунія - Бухарест;
7. Данія – Орхус;	21. Словаччина - Братислава;
8. Естонія - Таллінн;	22. США – Нью-Йорк, Сакраменто;
9. Ірландія – Дублін;	23. Угорщина – Будапешт;
10. Іспанія – Валенсія;	24. Фінляндія – Гельсінкі;
11. Італія - Мілан, Рим;	25. Франція – Марсель, Париж;
12. Канада - Едмонтон, Монктон, Торонто;	26. Чехія – Брно, Прага;
13. Литва – Рига;	27. Швейцарія – Берн;
14. Литва – Каунас;	28. Швеція – Стокгольм.

В УЦОЯО зазначили, що список країн може бути розширений, адже переговори з різними країнами ще тривають. Там додали, що місце складання НМТ можна буде змінити до отримання сертифіката, тобто до 7 травня 2023

року, навіть якщо персональний кабінет створено, а зручне місце написання тесту вибрано.

При цьому не варто забувати про обмеження кількості місць у спеціально обладнаних комп'ютерних центрах, запропонованих зарубіжними партнерами. Тому у разі вичерпання місць у певному місті воно стане недоступним для вибору. Крім того, у деяких містах/країнах тестування буде проведено лише під час додаткової сесії.

ЯК ВСТУПНИКАМ З ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ НА НМТ?

Під час реєстрації для участі у національному мультипредметному тесті важливим етапом є завантаження документа, що посвідчує особу, та реєстраційного номера облікової картки платника податків (РНОКПП).

Оскільки випускники із ТОТ можуть не мати реєстраційних документів із причин, що не залежали від їхніх дій та волі і на які вони не могли вплинути, то для надання їм можливості зареєструватися на НМТ МОН пропонує такий порядок дій.

Заклади загальної середньої освіти за зверненнями випускників із ТОТ, які в них навчаються і не отримали документа, що посвідчує особу, та/або не отримали РНОКПП і завершують здобуття повної загальної середньої освіти у 2023 році, будуть виготовляти довідку за формою і надсилати випускникові її сканкопію електронною поштою.

Український центр оцінювання якості освіти в процесі реєстрації для участі в НМТ буде приймати від випускників із ТОТ довідку як документ, що підтверджує причину невнесення інформації про РНОКПП та підтверджує інформацію про освіту, та здійснювати реєстрацію на підставі свідоцтва про народження та довідки.

Необхідною умовою реєстрації у такому разі є подання вступником із ТОТ заяви до регламентної комісії при регіональному центрі оцінювання якості освіти щодо реєстрації для участі в НМТ на підставі довідки.

При реєстрації на НМТ під час створення персонального кабінету необхідно обрати тип документа «Свідоцтво про народження» та, якщо треба, поставити позначку «Підтверджую, що не маю РНОКПП» і надалі завантажити необхідні сканкопії.

ЧОМУ НЕ ПОТРІБНО ВИМИКАТИ КОМП'ЮТЕР: ТРИ ПРИЧИНИ

Ви завжди вимикаєте комп'ютер після закінчення роботи, адже боїтесь, що пристрій споживатиме багато електроенергії? Експерти пояснили, чи дійсно це так.

Фахівці пояснили, що під час увімкнення відбуваються складні процеси завантаження операційної системи, служб і програм. Комп'ютер може вмикатися навіть декілька хвилин залежно від кількості софту та швидкості. Якщо ви поставите сплячий режим, то вам не доведеться чекати зайвий час, щоб почати роботу. Варто буде лише поворухнути маніпулятор або натиснути будь-яку клавішу на клавіатурі.

Експерти з ремонту ПК розповідають, що комп'ютерні комплектуючі часто виходять з ладу в момент увімкнення. Наприклад, у приміщенні змінилася вологість і мікрочастинки вологи осіли на деталях гаджета. Ви вмикаєте його, відбувається коротке замикання або порушення опору в ланцюгах, і щось призупиняє роботу. Окрім того, трапляється, що під час увімкнення відбувається стрибок напруги, який призводить до виходу з ладу будь-якого елемента комп'ютера. Але є одне уточнення – тримати постійно увімкненим ПК потрібно через джерело безперебійного живлення або хороший мережевий фільтр. Вони здатні згладжувати пульсації і не допускати стрибків напруги.

Комп'ютер можна перетворити на сервер для зберігання файлів. Ви можете у будь-який момент підійти і знайти потрібний файл, відправити фото і т.д. Окрім того, вночі ви маєте можливість поставити на завантаження декілька фільмів. Поки ви будете відпочивати – він працюватиме. Таким чином Інтернет працюватиме дуже швидко, адже інші члени родини не користуються Wi-Fi.

Якщо ви увімкнете сплячий режим, то енергоспоживання буде дуже низьким. Якщо порівнювати споживання електрики з телевізором, то це те саме, що останній перебуває завжди в режимі "standby", чекаючи на інфрачервоний сигнал з пульта. У моменти завантаження файлів або використання комп'ютера у ролі сервера споживання енергії теж буде низьким, якщо вимкнути монітор.

Фахівці рекомендують раз на тиждень все-таки перезавантажувати комп'ютер, аби система не накопичувала помилки і працювала швидко.

..... Анна Калініченко

СПІЛКУВАТИСЯ УКРАЇНСЬКОЮ – ЛЕГКО!

Наголос у словах «донька», «дочка»

Зверніть увагу! Наголос у слові «донька» — сталий, а в слові «дочка» змінюється:

- Одна донька, дочка́
- Мої доньки, дочкі
- Дві доньки, дочкі

Крім того, запам'ятайте: доньчин, доччин.

Пів'яблука чи пів яблука? Згідно з новою редакцією правопису тепер пишемо ОКРЕМО: пів години (а не «півгодини»), пів Києва (а не «пів-Києва»), пів яблука (а не «пів'яблука»).

напрямок), півострів (частина суходолу, яка вдається у водні простори, сполучаючись із материком).

Разом також пишемо пів у формі прикметників: півлітровий, півгодинний.

Страсний — який стосується тижня перед Великоднем: тиждень, п'ятниця, свічка.

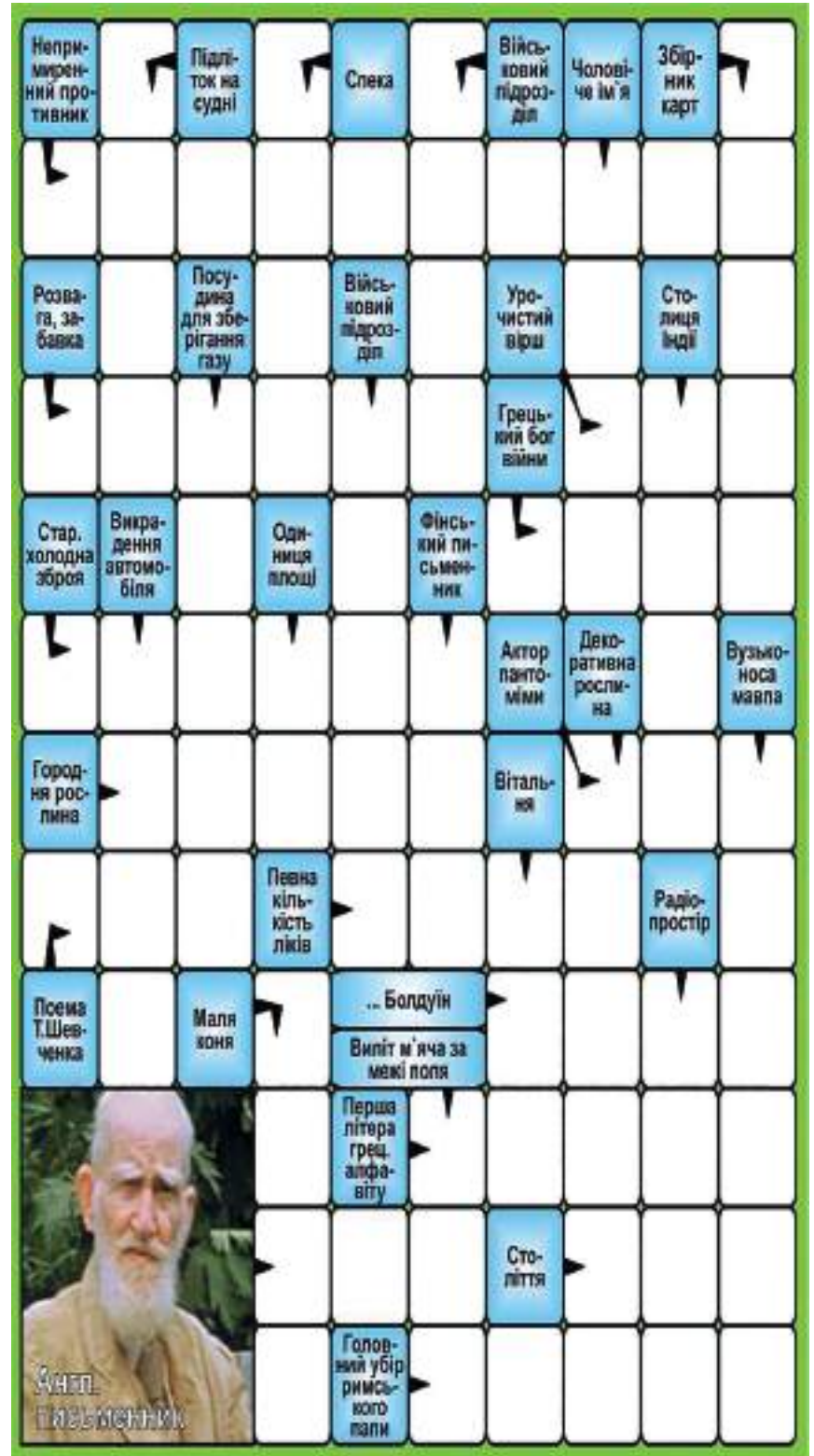
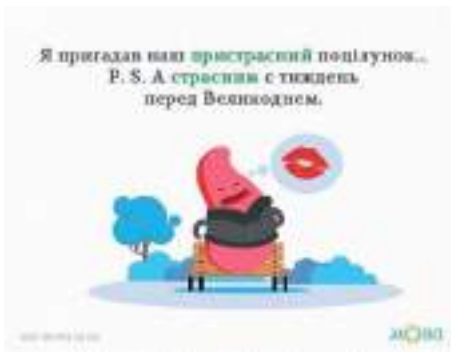
Пристрасний — дуже сильний, нестримний: почуття, кохання, поцілунок. Синоніми: палкий, шалений.

Зверніть увагу! У буквособолученні -стн- випадає т: пристрась — пристрасний (а не «пристрасний»), честь — чесний (а не «честний»), область — обласний, перстень — персня, якість — якісний тощо.

Але є винятки! Букву т зберігаємо у словах: дев'яностники, зап'ястний, хвастнути, шістнадцять. Крім того, у прикметниках, утворених від іменників іншомовного походження, що закінчуються на -ст, букву т зберігаємо: аванпост — аванпостний, баласт — баластний, компост — компостний, контраст — контрастний, форпост — форпостний.

Не плутаймо!
Пів зі значенням «половина» з наступним іменником у Р. в. пишемо окремо: пів дня (половина дня), пів острова (половина острова), пів келиха, пів міста, пів Європи, пів літра води (половина літра води). Виняток — півлітра (пляшка такої міри з горілкою або випивка взагалі).

Пів з іменником, що становлять єдине поняття, пишемо разом: південь (сторона світу,

У нас вже підриваються на мінах.
В полях по обрії брухту і броні.
У нас стрічають люди на колінах
своїх убитих хлопців на війні.
Росли, росли — і виросли хлоп'ята.
Чийсь кохані і чийсь сини.
Щоб Україна не була розніята,
пішли боротись, — хто ж, як не вони?!
Господь їм сил подвоїв і потроїв.
Здолали все, подужали заброд.
Так виникає нація героїв.
Так постає з населення народ.

Ліна Костенко 15.05.2022

МЕДІАГРУПА «ПАТРІОТ ДОНБАСУ»

Газета «ПАТРІОТ ДОНБАССА»

Газета «ПАТРІОТ ДОНБАССА»

ПАТРІОТ ДОНБАССА

donpatriot.news

ПАТРІОТ ДОНБАСУ

0800-339-247

«ПАТРІОТ ДОНБАСУ» - неполітичне друковане видання.

Свідоцтво про реєстрацію друкованого ЗМІ: серія КВ 23252-13092Р від 04.04.2018.

Тираж 300 000 примірників.

Видається за ініціативою ГО «ГРУПА ПАТРІОТ». Мета видання - інформування громадян України про загальний стан та наслідки боротьби із російською гібридною агресією в Україні.

